

Ο αυτοδίδακτος Π. Φατσέας

«Πρόσωπα των Κυθίων 1920-1938» από το φωτογραφικό αρχείο του στο Μουσείο Μπενάκη

της **ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑ**

ΕΚΘΕΣΗ Για τους Έλληνες μετανάστες, οι φωτογραφίες των οικείων τους που είχαν μείνει στην πατρίδα λειτουργούσε ως εικόνησμο. Είχε τη μαγική δύναμη να τους συνδέει με το μέρος που γεννήθηκαν, να είναι ο αόρατος ομφάλιος λώρος με την οικογένεια, να τους δίνει κουράγιο. Το «ιερό» αυτό καθήκον της απεικόνισης των συγγενών, των φίλων αλλά σημαντικών γεγονότων όπως γάμοι, κηδείες και συναθροίσεις, το επωμίζονταν οι τοπικοί φωτογράφοι. Χάρη σε αυτούς, έχουμε σήμερα στα χέρια μας πολύτιμα στοιχεία για τη ζωή στην ελληνική επαρχία σε καιρούς μακρινούς και δύσκολους.

Αποκάλυψη

Η έκθεση που θα εγκαινιάσεται στις 22 Φεβρουαρίου στο Μουσείο Μπενάκη με τίτλο «Παναγιώτης Φατσέας. Πρόσωπα των Κυθίων, 1920-1938» δεν είναι απλώς ένα ενδιαφέρον αφιέρωμα στην ιστορική φωτογραφία (με τις συνήθεις λαογραφικές προεκτάσεις), αλλά μια αποκάλυψη. Ο αυτοδίδακτος Κυθίος που ίδρυσε το πρώτο φωτογραφείο του νησιού, θα μπορούσε να συγκαταλεγεί στους πέντε κορυφαίους Έλληνες φωτογράφους του πρώτου μισού του περασμένου αιώνα. Δεν είχε σκεφτεί ποτέ να ακολουθήσει αυτό το επάγγελμα. Επιστρέφοντας όμως και ο ίδιος από σύντομη παραμονή στις ΗΠΑ με μια φωτογραφική μηχανή, διαπίστωσε ότι υπήρχε ζήτηση από τους συντοπίτες του.

Οι λήψεις του -που συχνά ταξίδευαν στην Αμερική και την Αυστραλία σε Τσιριγώτες μετανάστες- δεν αποτυπώνουν τους ανθρώπους με την συνηθισμένη σοβαροφάνεια και ακαμψία. Αντιθέτως έχουν μεγάλη φυσικότητα, ηγυαία

χάρη και αμεσότητα. Εκτός από τα επίσημα πορτρέτα που ήταν το κυριότερο μέρος της παραγωγής του, φωτογράφησε τοπία και απαθανάτισε εκδρομές, πανηγύρια και άλλα χαρακτηριστικά στιγμιότυπα της προπολεμικής ζωής του νησιού. Πέθανε το 1938 σε ηλικία μόλις πενήντα ετών.

Συντήρηση

Το αρχείο του σώθηκε ως εκ θαύματος, χάρις στον Γιάννη Σταθάτο (φωτογράφο, ιδρυτή των Φωτογραφικών Συναντήσεων Κυθίων και επιμελητή της έκθεσης). Το 2002 το πολύτιμο υλικό περιήλθε με δωρεά από τον γιο του Φατσέα στο Φωτογραφικό Αρχείο της Πολιτιστικής Εταιρείας Κυθίων. Αποτελείται από 2.000 περίπου γυάλινες αρνητικές πλάκες, ως επί το πλείστον διαστάσεων 12x16,5 εκ. Με την πάροδο του χρόνου και την υγρασία, είχαν υποστεί σημαντικές φθορές. Ακολούθησε η κοπιώδης συντήρηση και μελέτη των 1.700 περίπου γυάλινων αρνητικών πλάκων που ανέδειξε ένα ιστορικό αλλά προπάντων καλλιτεχνικό έργο, άγνωστο φυσικά μέχρι σήμερα.

Στην έκθεση του Μουσείου Μπενάκη -που έχει αναδειχθεί η κιβωτός της ιστορικής φωτογραφίας- θα δούμε 105 επιλεγμένα ψηφιακά ανάτυπα από τις λήψεις που βρισκόταν σε καλή κατάσταση και 25 πρωτότυπα τυπώματα. «Ένα από τα μαγικά στοιχεία της φωτογραφίας είναι ότι ενίοτε σκοντάφουμε πάνω σε τέτοιους θησαυρούς», λέει ο Γιάννης Σταθάτος στην «Κ», συμπληρώνοντας ότι ο Φατσέας μπορεί κάλλιστα να συγκριθεί με φωτογράφους όπως ο Γάλλος Eugene Atget, ο Αμερικανός Mike Disfarmer, ο Περουβιανός Martin Chambí και ο Αφρικανός Seydou Keita για την καλλιτεχνική ποιότητα των φωτογραφιών του. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι και τις 23 Μαρτίου.

Πρωτομαγιά στα Κύθηρα. Μία από τις εξαιρετικές λήψεις του Παναγιώτη Φατσέα, που θα δούμε στο Μουσείο Μπενάκη.